

BELEIDSPLAN 2007/2017

INLEIDING

Bij een plan dat aangeeft wat het beleid in de komende jaren zal zijn, zal toch met een stuk geschiedenis moeten worden begonnen.

Een toekomst waarbij wordt voorbijgegaan aan de geschiedenis mist een basis. Verleden, heden en toekomst behoren bij elkaar. Dat wil niet zeggen dat alleen maar geleidelijke veranderingen mogelijk en gewenst zouden zijn. Sommige ook ongewenste veranderingen worden ons opgelegd, andere, vaak abrupte, worden door ons geïnitieerd.

Musea die zich niet beperken tot één periode tonen met hun kunstobjecten de veranderingen tot en met het heden. Juist omdat deze musea ook in de toekomst een totaal beeld willen blijven geven van het onderwerp of de onderwerpen waaruit hun collectie bestaat, zullen zij in hun beleid zich blijven richten op de "toekomstige" hedendaagse kunst.

Huis Bergh behoort niet tot deze categorie van musea. Huis Bergh is een kasteel dat in 1912 werd verworven door Dr. J.H. van Heek, die in het kasteel een grote verzameling laat middeleeuwse kunst bijeenbracht. In 1946 bracht hij het kasteel en de collectie in een stichting onder. Deze stichting, met een onafhankelijk bestuur –d.w.z. geen overheersende invloed van overheid, bedrijfsleven of familie-, is de organisatie die heden ten dage het kasteelmuseum beheert.

Aan het verwerven van het kasteel van de vorsten Von Hohenzollern Sigmaringen –eigenaren in de periode begin 1700/begin 1900- lag ten grondslag het willen behouden en dus restaureren van dit grote middeleeuwse kasteel en de omliggende monumenten. De belangstelling van Dr. Van Heek ging vooral uit naar de Middeleeuwen. Vandaar dat hij het bij de aankoop vrijwel lege kasteel benutte om daarin een steeds groeiende verzameling van laat-middeleeuwse kunst onder te brengen..

Bij het kasteel behoort het huisarchief dat begint in de 13^e eeuw en steeds is bijgehouden.

Missie en visie

Huis Bergh beheert de nalatenschap van Jan Herman van Heek. Het doel zoals thans in de statuten van de stichting opgenomen, het bewaren en behouden, heeft nu al bijna 100 jaar steeds bij hen die het beheer hebben gehad, voorop gestaan.

Het belang voor de gemeenschap is van overheidszijde steeds erkend en subsidies waren en zijn ook nu nodig om aan deze doelstelling te kunnen blijven voldoen. Onderhoud gebouwen, tuinen, park, buitengebied en kunstverzameling, openstelling kasteel en park, wetenschappelijk onderzoek, culturele activiteiten en initiatieven op educatief gebied vloeien hieruit voort. Het verzamelbeleid is erop gericht dat slechts objecten worden verworven die iets toevoegen aan de historie van de heren en graven van den Bergh.

De ICOM-definitie voor het Museum wordt volledig onderschreven. "Een museum is een permanente instelling in dienst van de gemeenschap en haar ontwikkeling, niet gericht op het maken van winst die de getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, registreert, documenteert en wetenschappelijk onderzoekt, behoudt en presenteert voor doeleinden van studie, educatie en genoegen".

In de statuten ligt het permanente karakter besloten "voor de gemeenschap te bewaren" (art. 2 lid 2), terwijl het karakter van de stichting meebrengt dat het winst maken geen oogmerk is. Vanuit de overtuiging dat cultuur heden, toekomst en verleden met elkaar verbindt, presenteert Huis Bergh het ensemble: het kasteel met omgeving, de kunstverzameling, de tuinen. Huis Bergh wil een gevarieerd publiek bereiken: van jong tot oud; van laag tot hoog opgeleid; lokaal, nationaal en internationaal. Huis Bergh schenkt educatie veel aandacht, is digitaal bereikbaar (website).

Wat het Huis Bergh in zich houdt

De Stichting Huis Bergh beheert vanaf 1946 de culturele erfenis van dr. Jan Herman van Heek, textielabrikant uit Enschede. Deze erfenis heeft een historie van meer dan 800 jaren. Tot deze erfenis behoren een kasteel met wallen en grachten, een kunstverzameling met veel laatmiddeleeuwse kunst, een archief vanaf 1227, historische gebouwen waaronder de Grafelijk munt, een torenmolen uit 1441, de motte Montferland, het 18^e eeuwse Parkbos "de Plantage" met tuinen, gelegen achter het kasteel, huizen rondom het kasteel, bossen en weilanden. (ca. 500 ha). Het kasteel is een Rijksmonument en aangewezen als beschermde buitenplaats. De Molen te Zeddam uit 1441 behoort tot de top 100 Rijksmonumenten van Nederland en de Motte Montferland is aangewezen als archeologisch monument.

In 1912 verwierf Jan Herman van Heek op 38-jarige leeftijd het Huis Bergh met de bij behorende bossen en landerijen van de Fusten van Hohenzollern. De textielabrikant Jan Herman van Heek zocht een landgoed om het tweede gedeelte van zijn leven op door te brengen. Wat hem voor ogen stond, getuigde van een groot idealisme. *"De overname van Huis Bergh in 1912 geschiedde met het voornemen het Huis Bergh en al hetgeen daaraan nog aan gronden en rechten verbonden was, uit zijn verval op te heffen en ongedeeld als historisch monument en natuureservaat voor de toekomst te bewaren"*. Zijn fascinatie voor de Middeleeuwen was groot en het was zijn droom het Huis Bergh in al zijn facetten terug te brengen naar de Middeleeuwen. Zijn grote belangstelling voor die tijd inspireerde hem tot het verzamelen van middeleeuwse kunst en gaf diepgang aan de belangstelling voor de geschiedenis.

De mecenas Van Heek

In 1946 riep Jan Herman van Heek zijn kinderen bijeen en vertelde dat hij voornemens was het totale Berghse bezit, kasteel met kunstverzameling, 1400 ha. bossen en weilanden, huizen, boerderijen en een havezate onder te brengen in een Stichting. Hij wilde het op die manier veilig stellen en bewaren voor de gemeenschap.

Waaruit bestaat die culturele erfenis?

Kasteel - Kunst – archief – landgoed - monumenten

Kasteel en directe omgeving

Huis Bergh is een historische buitenplaats.

Huis Bergh is een typische waterburcht omgeven door een binnengracht, een wal en een buitengracht. Het was het stamslot van de machtige heren en graven van den Bergh, die een belangrijke rol speelden in de Tachtigjarige Oorlog. Het kasteelcomplex bestaat uit een voor- en een hoofdburcht. Op de voorburcht bevinden zich drie verdedigingstorens.

De bouwgeschiedenis gaat terug tot de 13^e eeuw. Het kasteel ontleent zijn defensieve kracht aan de gracht die eromheen ligt en de aarden wal die nog gedeeltelijk bewaard is gebleven. In de loop der eeuwen is het uiterlijk van het kasteel veranderd. Van een stoere ridderburcht veranderde het kasteel geleidelijk aan in een lustslot.

Achter het kasteel ligt het 18^e eeuwse Parkbos de Plantage. De tuinen liggen aan het begin van het Parkbos. 18^e eeuwse tekeningen uit het archief laten zien dat er toendertijd een pronkjuweel van een tuin was.

Monumenten

Naast het kasteel met omgeving is de Stichting eigenaar van 22 Rijksmonumenten, waaronder een archeologisch monument, een tuin- en parkaanleg. Daarnaast bezit Huis Bergh 3 gemeentelijke monumenten en een aantal woningen zonder status maar die wel beeldbepalend zijn. Bij de monumenten zijn twee molens: de Zeddammer molen behoort tot de top 100 monumenten van Nederland en is de oudste molen van West-Europa. De molen in 's-Heerenberg is in slechte conditie teruggekomen van Natuurmonumenten in 2008. Momenteel zijn er besprekingen om de molen een herbestemming te geven als woonhuis.

Het sinds 1999 archeologisch monument de Motte Montferland is de grootste motteversterking van Nederland en behoort tot de belangrijkste van Noordwest-Europa. Met het veilig stellen van dit bijzondere archeologische monument door middel van aanwijzing als beschermd monument, zullen archeologische vragen in de toekomst beantwoordt kunnen worden.

Rondom het kasteel bevindt zich het merendeel van de monumenten waardoor het kasteel met omgeving een ensemble wordt van de late middeleeuwen waar veel wandelaars en fietsers van genieten.

Naast het kasteel is het 15^e eeuwse Muntgebouw, waar ooit veel bedrijvigheid heerste en geld werd gemaakt. Het is de enige overgebleven particuliere muntwerkplaats in Nederland. In de kelder is er een muntwerkplaats waar bezoekers munten kunnen slaan. Grenzend aan het Muntgebouw bevinden zich een aantal woonhuizen en wachttorentjes. Een bijzonder woonhuis in de rij is "de Oude Weem", een 16^e eeuwse woonhuis, dat voor de reformatie als Pastorie in gebruik was. Achter het kasteel bevindt zich grenzend aan de kasteeltuinen "de Kaatsbaan". In 1560 liet graaf Willem van den Bergh buiten de wal een overdekte kaatsbaan aanleggen in een langgerekt gebouw van dertig meter. Het kaatsspel werd veel beoefend aan het Hof te Brussel, waar Willem IV van den Bergh en Willen van Oranje hun opvoeding kregen. Nu zijn er vier woningen in gevestigd. In 1550 werd net buiten de poort een kasteeltje gebouwd door Deam en Hector van den Bergh. Dit waren twee bastaardzonen van Willem III van den Bergh. Een gedenksteen in de muur herinnert hier nog aan. 's-Heerenberg is een historische stad, waar ooit veel monumenten hebben gestaan. Menig monument is in het verleden afgebroken. Gelukkig is er heden ten dage weer veel oog voor historie en cultuur. Jan van Heek koesterde de monumenten omdat zoals hij zelf schrijft:

"Mag ik een wensch toevoegen, dan zoude het zijn dat er maatregelen worden beraamd, waarbij voorkomen wordt, dat aardige of waardevolle oude gebouwen ten behoeve van herstel van andere worden afgebroken"

Wij kunnen ons gelukkig prijzen met de vooruitziende blik van Jan van Heek aan het begin van de vorige eeuw. Dankzij hem is de historische stadskern van 's-Heerenberg bewaard gebleven en wordt nu door duizenden bezoekers jaarlijks bezocht.

Kunst

Kunstverzameling van internationaal belang

Van Heek verzamelde een indrukwekkende hoeveelheid laatmiddeleeuwse kunst.

Hij vond dat Europese kunst in Europa moest blijven en niet door rijke Amerikanen gekocht moest worden. Zo legde hij een verzameling 15^e en 16^e eeuwse portretten aan, die voor Nederland uniek is. Ook verzamelde hij Noord-Europese schilderkunst en beeldsnijwerken. Huis Bergh is de enige plek in Nederland waar zoveel laatmiddeleeuwse Duitse kunst is te zien en het enige kasteel met kunstcollecties van algemeen kunsthistorisch belang.

De collectie Italiaanse panelen, meest delen van altaarstukken, is de grootste particuliere collectie in Nederland. Hij bracht ook een collectie handgeschreven boeken en vroege drukken bijeen.

Archief

Een van de grootste familiearchieven in ons land

Huis Bergh bezit een uitgebreid en waardevol archief. Dit archief is het grootste nog in de oorspronkelijke toestand bewaarde huisarchief van een Nederlands kasteel op het Koninklijk Huis na. Er is een chartercollectie van meer dan 1600 charters. De verzameling rekeningen van het beheer van de goederen van de heren, sinds 1486 graven, Van den Bergh begint rond 1450 en vormt een vrijwel doorlopende reeks tot 1912. Daarnaast is de grafelijke correspondentie, zowel inkomend als uitgaand, vrijwel volledig bewaard gebleven

Landgoed

Omgeving kasteel

Huis Bergh ligt aan de flanken van het golvende landschap van het Montferland, een prachtig natuur- en cultuurlandschap dat zich bijzonder goed leent voor wandel- en fietstochten. Het kasteel is half omsloten door een middeleeuwse aarden wal.

De Motte Montferland

Onderzoek heeft uitgewezen dat Montferland de grootste motteversterking van Nederland is en behoort tot de grootste van Noordwest-Europa. Met het veilig stellen van dit bijzondere archeologische monument door middel van aanwijzing als beschermd monument, zullen archeologisch vragen in de toekomst beantwoordt kunnen worden.

Huis Bergh is een stichting en wordt niet structureel gesubsidieerd door Rijk, Provincie en Gemeente en is genoodzaakt voor alle speciale projecten subsidies en fondsen te werven. Als cultureel ondernemer is Huis Bergh een aantal jaren geleden gestart met het werven van ridders. Er zijn nu 15 ridders, dit zijn ondernemers uit de omgeving die Huis Bergh ondersteunen met o.a. € 5.000,- per jaar.

Om meer mensen en bedrijven de kans bieden om ons fraaie culturele erfgoed te ondersteunen heeft Huis Bergh in 2016 de Heeren van Bergh in het leven geroepen. Inmiddels zijn er 8 Heeren die Huis Bergh die Huis Bergh ondersteunen met € 1.500,- per jaar.

Er is een Vriendenclub van 300 personen die jaarlijks contributie betalen en waarvoor lezingen en concerten worden georganiseerd.

Het museum.

Registratie kunstobjecten.

Met behulp van Adlib vindt registratie van de kunstobjecten plaats. De basisregistratie is reeds geruime tijd geleden voltooid, maar het toevoegen van gegevens –geschiedenis van het object, conservering, bruiklenen- is iets wat naast de omschrijving en de toestandbeschrijving stelselmatig blijft gebeuren. Vooral ook wanneer wetenschappelijk onderzoek nieuwe gegevens oplevert. Vanaf 2004 is er een begin gemaakt met het wetenschappelijk onderzoek van de collectie.

Aard van de collectie.

De aard van de collectie is heel bijzonder, grotendeels A status. In een periode waarin de middeleeuwse kunst in Nederland niet veel aandacht kreeg, stelde Dr. J.H. van Heek een verzameling samen die in meer dan één opzicht uniek is. Ten eerste blijkt duidelijk de persoonlijke interesse van de verzamelaar. Vervolgens zijn veel van de objecten van uitzonderlijke betekenis vanuit kunsthistorisch oogpunt gezien en tenslotte harmonieert deze collectie met het grote kasteel waarin de verzameling is gehuisvest. Een aantrekkelijkheid voor de bezoekers is de grote diversiteit. Voor de kunsthistoricus onder meer de schilderkunst, de houtsnijwerken, handschriften en de incunabelen, voor de archivaris de archiefstukken over een periode van ongeveer 8 eeuwen. Voor de jeugd de activiteiten waarin museum en kasteel tezamen gaan.

Verwerving.

In de loop der jaren is de collectie, ook na de dood van Dr. J.H. van Heek, uitgebreid. Steeds met objecten die bij de collectie pasten, zoals ten tijde van J.H.A. van Heek als directeur, het

portret van Gravin Anna van den Bergh en de Muntmeester van Eembrugge. Ook schenkingen vonden plaats zoals "Het laatste oordeel" door mevrouw Van Nispen tot Sevenaer. En in de afgelopen jaren kan vermeld worden de aankoop van enkele 16^e eeuwse munten uit de tijd van de Graven Oswald en Willem van den Bergh en van het 18^e eeuwse ciborium. De laatste met grote steun van de Vereniging Rembrandt.

Passende objecten zijn schaars, evenals helaas de middelen. Het moeten passen in de collectie is en blijft het uitgangspunt. In 2009 is er een portret ten voeten uit van Graaf Hendrik van den Bergh gekocht uit Amerikaans bezit. Het is geschilderd door Otto van Veen, de leermeester van Rubens. Begin 2017 is de collectie verder nog uitgebreid met een handschrift. Een kroniek met geïllustreerde edities van Pausen, Keizers en belangrijke gebieden in de Lage Landen. Voor in het handschrift staat het wapen van Huis Bergh en vermoedelijk is het ook in het gebied rondom Huis Bergh vervaardigd. Willem II van den Bergh heeft het handschrift óf laten maken óf in het bezit gehad.

Onderzoek.

In de rijke en gevarieerde collectie van Huis Bergh is nog ontzettend veel wetenschappelijk werk te doen. In het verleden is incidenteel onderzoek gepleegd. Kunsthistorische kennis is essentieel voor de ontsluiting van de verzameling voor een groot publiek. In 2003 is Prof. H. van Os adviseur van Huis Bergh geworden. Onder zijn leiding is een aanvang gemaakt met kunsthistorisch onderzoek. In 2008 is een eerste publicatie uitgegeven met alle nieuwe onderzoeksgegevens voor wetenschappers en publiek. Voormalig conservator van de KB, mevrouw dr. A. Korteweg, werkte aan een zo volledig mogelijk catalogus van de handschriften, die in 2013 werd uitgegeven. Wens is om de komende jaren nog een aantal catalogi uit te geven over de schilderijen, houtsnijwerken en andere objecten. Huis Bergh geniet steeds meer bekendheid in wetenschappelijke kringen. Daardoor komen er steeds meer vragen en verzoeken uit de hele wereld. Alle resultaten worden met zorg geregistreerd. Ook komen er steeds meer aanvragen voor bruiklenen.

In 1998/1999 werd een uitgebreid onderzoek van het zgn. bosarchief uit de tijd van de Hohenzollern (begin 18^e tot midden 19^e eeuw) door drs. V.C.J.H.M. Paquaij uitgevoerd en voltooid met grote steun van het Prins Bernhard Fonds.

Conservering en behoud.

In het kader van het DeltaPlan voor Cultuurbehoud en met steun van de Provincie Gelderland is ervoor gezorgd dat een groot deel van de collectie, in het algemeen in goede conditie is.

Spijtig is dat de subsidiemogelijkheden zijn opgehouden, want conservering van de kunstverzameling is een continuproces. Wat betreft de schilderijenverzameling wordt aan de hand van het conditierapportoverzicht geconserveerd. De houten voorwerpen zijn afgelopen jaren onder handen genomen door onze houtrestaurator.

De collectie wordt o.a. door de collectiewacht van het Gelders Erfgoed regelmatig op conditie gecontroleerd en aan de hand daarvan worden conserveringsplannen worden opgesteld. De conditie van de handschriften wordt beoordeeld door een restaurator van de Koninklijke Bibliotheek.

Presentatie.

Het Landelijk Contact van Museumconsulenten onderscheidt, naar onze mening zeer terecht, studie, educatie en genoeg. Bij ons staat de presentatie voor genoeg en daaruit voortvloeiend vorming voorop.

Het betreft een "vaste kunstcollectie" en toch willen wij dat bezoekers terugkomen, niet alleen om de collectie nogmaals te zien, maar ook omdat wij van tijd tot tijd interessante nieuwe aspecten kunnen toevoegen.

In 2004 is een wijziging gekomen in de presentatie met als uitgangspunt de droom van de Middeleeuwen van dr. J.H. van Heek. Niet in de geschiedenis van alle bewoners van Huis Bergh, niet in een algemene middeleeuwse sfeer moet een beleidsuitgangspunt worden gezocht, maar in

datgene wat Jan Herman van Heek op deze plek in concreto heeft gerealiseerd. Zijn droom van de Middeleeuwen bepaalde de restauratie van het kasteel, inspireerde hem tot het verzamelen van middeleeuwse kunst en gaf structuur aan zijn belangstelling voor geschiedenis. Dit is de basis voor het beleid wat betreft presentatie voor het publiek.

Om de bezoeker van Huis Bergh bewust te maken van de aard van de plek waar hij zich bevindt is het nodig, dat de bezoeker meteen de gelegenheid krijgt om kennis te maken met dr. J.H. van Heek en met zijn drijfveren om Huis Bergh opnieuw vorm te geven. Daarom is er een documentaire gemaakt over J.H. van Heek dat als uitgangspunt dient voor de bezoeker van Huis Bergh. Publieksenquetes geven aan dat bezoekers er de voorkeur aan geven om in de gelegenheid te worden gesteld individueel rond te kunnen lopen. Ook is het wenselijk dat bezoekers gelijkgericht geïnformeerd. Daarom is gekozen voor een individuele rondgang i.p.v. rondleidingen onder leiding van gidsen. Dit stelt hoge eisen aan beteksting en betekent tevens een totaal nieuw beveiligingsplan. De vaste collectie heeft een nieuwe samenhang gekregen met een permanent karakter. De kasteelzalen zijn opnieuw ingericht en voorzien van tekstuele begeleiding. De Noord-Europese schilderkunst is bijeen gebracht in de troonzaal, in het kasteel zijn alle portretten van de vroegere bewoners samengebracht. Er is een portrettengalerij ingericht, die voor Nederland uniek is. De kamer met de Italiaanse panelen is heringericht. Daarnaast zal de komende jaren ieder jaar een bepaald onderdeel van de collectie centraal staan. Het zogenaamde thema van het jaar.

Voor groepen blijven rondleidingen op afspraak mogelijk. Voor individuele bezoekers zijn er op gezette tijden rondleidingen langs de kunstverzameling. De middeleeuwse toren met muntkamer en wapenkamer kan men onder leiding van een gids bezoeken.

Voor de jeugd, zowel basisschool als middelbaar onderwijs, is aan de presentatie een educatief programma verbonden. Uiteraard betekent e.e.a. dat op deze groepen afgestemde speciale rondleidingen plaatsvinden. Gezien de ligging in het grensgebied met Duitsland, zijn er op vaste tijden Duitse rondleidingen.

Wisseltentoonstellingen.

Spraken wij tot dusverre over de tentoongestelde vaste collectie, ook wisseltentoonstellingen behoren bij het museumbeleid. Tentoonstellingen met alleen maar bruiklenen van elders en onderwerpen die geen direct houden met het Huis Bergh zijn niet meer aan de orde. De komende jaren zal ieder jaar een deel van de eigen unieke kunstverzameling van Huis Bergh naar voren worden gebracht in een presentatie. Dit zal ook aanleiding geven om een herhaalbezoek aan Huis Bergh te brengen. Door de AVRO zijn o.l.v. Henk van Os een zestal Beeldenstorm t.v.-programma's gemaakt. De komende jaren zal telkens een programma waarin een bepaald aspect van de kunstverzameling behandeld wordt centraal staan in het thema van het jaar van 1 mei tot 1 november.

De presentaties worden zo nodig aangevuld met bruiklenen uit andere musea en worden professioneel begeleid en vormgegeven. In 2007 hebben we achterkanten van schilderijen getoond en vertelt wat daaraan is af te lezen. Deze tentoonstelling leverde een schat aan wetenschappelijke gegevens op. In 2008 was het onderwerp: avonturen met een collectie. Naar aanleiding van wetenschappelijk onderzoeken naar divers edelen en objecten in de collectie is een tentoonstelling gemaakt. De onderzoeksresultaten zijn vastgelegd in een boek, dat tevens de catalogus bij de tentoonstelling is. In 2009 hebben we het gebouw geëxposeerd. Op de muren van het kasteel bevonden zich imposante kunstwerken van Marc Mulders aangebracht. Op die manier werd de blik op het kasteel gericht. In 2010 was alle aandacht gericht op de aankoop van een portret van Graaf Hendrik van den Bergh (1573-1638) van een Amerikaan in Santa Barbara. Naar aanleiding van deze aankoop is er een presentatie gemaakt rondom deze graaf, zijn familie en militaire carrière. In 2011 was de eenhoorn het onderwerp van de presentatie. In 2012 is het 100 jaar geleden dat Van Heek het kasteel met bijbehorend landgoed kocht. In dat jaar wordt aandacht geschonken aan het landgoed middels een tentoonstelling en allerlei andere activiteiten. In 2013 worden de belangrijkste stukken uit het handschriftenbezit van Huis Bergh getoond en zal worden begeleidt door een wetenschappelijk publicatie. In 2014 wordt aandacht geschonken

aan dubbelportretten. In 2015 was het onderwerp heilige en onheilige families waarbij schilderijen de heilige families toonden en lieten zien hoe het hoorde en prenten de andere kant lieten zien, dus hoe het niet hoorde. In 2016 werd de herstelde tuin van het kasteel in de Plantage geopend. De tentoonstelling in het kasteel was dan ook geheel gewijd aan de tuingeschiedenis en de totstandkoming van de huidige herstelde tuin. De tentoonstelling in 2017 in Huis Bergh, Honderd Heiligen in huis Bergh, vertelt over de heiligen in de collectie en onderzoekt wat heiligennamen nu nog betekenen. In 2018 zal de tentoonstelling gaan over het in 2017 aangekochte handschrift.

Bruiklenen.

Regelmatig worden kunstobjecten in bruikleen gegeven aan andere Nederlandse en buitenlandse musea. Daarnaast worden in het bijzonder voor de wisseltentoonstellingen bruiklenen gevraagd en verkregen van musea en particulieren uit binnen- en buitenland.

Ook de National Gallery te Washington stond, voor de duur van één jaar, een portret (Graaf Willem, toegeschreven aan Antonie Mor) in bruikleen af. De voorschriften die sommige musea geven t.a.v. begeleiding door koeriers verhogen de kosten aanzienlijk. Wij schrijven voor dat de transporten plaatsvinden met in kunstvervoer gespecialiseerde transporteurs. Voor zeer kostbare stukken kan de verzekeringspremie een belemmering vormen. In 2007 mochten we uit het kunstmuseum van New Orleans een schilderij in bruikleen ontvangen van de heilige Anthonius. Dit paneel was ooit de voorkant waarvan Huis Bergh de achterkant bezit.

Depot.

Zeer weinig objecten, en dan nog veelal objecten van wat geringere betekenis (dit geldt niet voor de handschriften), bevinden zich in depot. Het depot is voorzien van luchtbevochtigers en UV-werende gordijnen. Ook wordt het depot gebruikt voor het tijdelijk bewaren van binnenkomende bruiklenen. Inbraakdetectie is aanwezig.

Wat de handschriften en incunabelen betreft, deze worden niet alle tentoongesteld. De niet tentoongestelde bevinden zich in het geklimatiseerde deel van het archief in het Muntgebouw. Ook het archief, dat gehuisvest is in het Muntgebouw is, wat de originele stukken betreft, slechts in beperkte mate voor bezoekers te raadplegen. De aard van het archiefstuk en de reden van het verzoek tot inzage van het origineel zijn hierbij bepalend.

De Munt is, met steun van de Mondriaan Stichting en met adviezen van Instituut Collectie Nederland en het Algemeen Rijksarchief, als depotruimte voor het huisarchief ingericht.

Een archivaris van het Streekarchivariaat is één ochtend per week voor bezoekers aanwezig. Daarnaast is hij één dag in het archief werkzaam. Behalve het archief is ook de bibliotheek in het Muntgebouw ondergebracht. Boeken kunnen ter plaatse worden ingezien. De komende jaren zal de archiefcollectie worden gedigitaliseerd.

Archiefstukken worden ook in het kasteel-museum tentoongesteld. Soms als onderdeel van een tentoonstelling van diverse objecten, maar ook in de vorm van een kleine "archieftentoonstelling". Gezien de ouderdom van de stukken (bijv. Rijksgravendiploma van 1486) als de betekenis (bijv. huwelijksgoederenovereenkomst van Graaf Willem en Gravin Maria van Oranje Nassau) zijn ook die kleine tentoonstellingen voor bezoekers zeer interessant. Bruiklenen van archiefstukken, zowel inkomende als uitgaande, vinden sporadisch plaats. De aard van de belangrijkste documenten vraagt daarbij om grote voorzorgen.

Een archief ontleent zijn waarde aan het bijeenblijven van de er toebehorende stukken en het Muntgebouw zal als depotruimte een zeer belangrijke functie blijven vervullen. Initiatieven zijn genomen om het gebouw aan een risicoanalyse te onderwerpen. Dit heeft geresulteerd in een plan van aanpak wat betreft brandveiligheid, inbraakbeveiliging en klimaatbeheersing. In 2010 is dit plan gerealiseerd. Ook mochten we in 2010 een bedrag van € 200.000,- ontvangen van de BankGiro Loterij voor digitalisering van het archief. Daarnaast heeft Huis Bergh twee keer meegedaan met het subsidieprogramma van de Koninklijke Bibliotheek, (Metamorfose), en zijn delen van het oude en nieuwe archief verfilmd, geconserveerd en gedigitaliseerd. De Stichting Diorapthe heeft het financieel mogelijk gemaakt om het archief te klimatiseren.

Tentoonstellingsruimten.

Voor een van de laatste hoofdstukken van het meer beschrijvende gedeelte van het beleidsplan hebben wij het onderwerp tentoonstellingsruimten gekozen.

De ruimten zijn bepalend voor wat mogelijk is of mogelijk gemaakt kan worden. Bij onze plannen moeten wij daarmee rekening houden.

Wat kan er in de bestaande ruimten worden getoond en kunnen wij zo nodig die ruimten wijzigen of uitbreiden?

Huis Bergh is een museum in een kasteel. Beide elementen zijn van zeer grote cultuurhistorische waarde en beide moeten in stand worden gehouden en worden gerespecteerd. Het kasteelcomplex is een Rijksmonument. De collectie is als zeer waardevol gerangschikt (A-categorie).

Uitgangspunt is daarom dat de collectie in het kasteel op een bij het kasteel passende wijze wordt getoond en daarbij goed tot zijn recht komt.

De ruimte –grote hal ($\pm 200 \text{ m}^2$) met trappenhuis, drie grote zalen van $\pm 150 \text{ m}^2$ ieder, 4 kamers variërend van 30 à 40 m^2 , 4 torenkamers, een kapel en een grote kasteelkelder- is daarvoor voldoende en zelfs ideaal te noemen. Al is de toegankelijkheid van het kasteel, in het bijzonder van de tweede verdieping, een probleem waarvoor wij nog steeds een architectonisch en financieel verantwoorde oplossing zoeken.

Inbraakbeveiliging is aanwezig, evenals brandbeveiliging met rechtstreekse verbinding met de brandweer. UV werende gordijnen en folie, evenals ontvochtigings- en vochtigheidsregulerende apparatuur, zijn aanwezig. De temperatuur en de vochtigheidsgraad worden geregistreerd. De radiators zijn voorzien van thermostaten. Klimatisering ware natuurlijk beter, maar het gebouw valt niet onder de Rijksgebouwendienst, doch is eigendom van onze stichting. Voor zo'n grote operatie ontbreken de middelen. In de zomer kan de temperatuur hoger worden dan wij zouden wensen, maar de dikke kasteelmuren voorkomen dat de temperatuur in een korte periode sterk verandert.

De ruimten zijn groot en hoog en de meest kwetsbare objecten, zoals de handschriften, bevinden zich in vitrines die speciaal werden ontworpen waarbij advies werd gegeven door Instituut Collectie Nederland, Algemeen Rijks Archief en TNO. Over het klimaat en de bewaarcondities in het algemeen is nauw contact met het Erfgoed Gelderland. Het een en ander is vastgelegd in een conserverings- en behoudsplannen die van tijd van tijd worden aangepast. De verlichting is, waar nodig, UV arm en voldoet aan de juiste lux- en lumenwaarden. In de vitrines wordt bij de boeken en handschriften van glasvezelverlichting gebruik gemaakt.

Veiligheid.

Voor de veiligheid van personeel, bezoekers, gebouwen en collectie wordt zorggedragen.

In het Calamiteitenplan Huis Bergh staat dit uitgebreid beschreven. Dit plan zal jaarlijks worden geactualiseerd.

Voor de beveiliging van objecten is een rapport opgesteld door een beveiligingsdeskundige. Er is begonnen met een aantal aanbevelingen uit dit plan te verwezenlijken. Het hele kasteel is voorzien van brand- en inbraakalarm en aangesloten op de meldkamer. Er is een alarmopvolging. De kleinere panelen hebben objectbeveiliging. Zowel op de voorburcht als ook op diverse plekken in het kasteel zijn camera's bevestigd.

Verzekeringen.

Het kasteelcomplex is verzekerd tegen brand onder de kastelenpolis bij Donatus en de collectie via de Rabobank. Er is een bedrijfsaansprakelijkheidspolis (RABO), geen rechtsbijstandverzekering, wel collectieve beperkte ongevallenverzekering voor medewerkers (RABO) en ontruimingsploegen tijdens oefening of realiteit.

Faciliteiten.

Op het kasteelcomplex zijn op verschillende plaatsen toiletten aanwezig. In het Rentmeestershuis, op de voorburcht, is een invalidentoilet. Eind 2005 zijn er op de begane grond in het kasteel toiletten bijgekomen.

Voor vestiaires, kluisjes en een ruimte om paraplu's en rugzakken af te geven, is gezorgd. De benedenverdieping van het Rentmeestershuis herbergt een theeschenkerij.

In twee voormalige verdedigingstorens op de voorburcht is in mei 2008 logeer mogelijk gecreëerd. Mogelijk gemaakt met financiële steun van de Provincie en de Euregio.

Suppoosten/gidsen.

Er zijn ruim 30 suppoosten/gidsen en 5 assistent-gidsen. De medewerkers ontvangen een bescheiden beloning en de assistenten eveneens, gebaseerd op hun leeftijd. De leeftijd waarop assistenten kunnen beginnen is 16 jaar. Vaak zijn het kinderen van gidsen.

Praktisch alle gidsen zijn meertalig en kunnen buitenlanders ook in een Nederlandse rondleiding explicatie krijgen. De talen waarin rondleidingen gegeven kunnen worden zijn momenteel: Nederlands Duits, Engels, Frans, Spaans en Italiaans. Nederlands, Duits, Frans en Engels zal steeds als mogelijkheid worden gehandhaafd. Spaans en Italiaans is vaak een toevalstreffer of er een gids is die deze talen beheerst.

In twee jaarlijkse bijeenkomsten, en incidenteel, wordt de gang van zaken besproken en wordt nadere uitleg over de collectie en de plannen. Bovendien wordt zo nodig een bijscholing gegeven. Ook de veiligheid komt aan de orde.

Huis Bergh onderschrijft de Ethische Code voor musea als richtlijn voor museaal handelen, en verlangt van haar suppoosten/gidsen, net als van al haar medewerkers, dat zij kennis hebben genomen van deze Ethische Code. Dit wordt met hen vanaf het eerste gesprek gecommuniceerd en de Ethische Code voor museaal handelen is ten alle tijden in te kijken op het secretariaat.

Algemeen toezichthouders.

Bij evenementen en dagen waarop extra drukte wordt verwacht, worden algemeen toezichthouders ingezet. Naast de kasteelbewaarder en zijn plaatsvervanger zijn er momenteel zes in totaal. Ook als gidsen, bijv. op open museumdagen, als suppoost dienst doen hebben wij algemeen toezichthouders om voor een goed verloop en optimale veiligheid te zorgen. Zij vallen onder de vrijwilligersregeling en krijgen onkosten vergoed.

Onderhoud van de ruimten.

Het schoonmaken geschiedt door vast personeel dat voor het werken in een museum is opgeleid. Bovendien hebben zij een jarenlange ervaring. Schilder-, timmer-, loodgieters- en elektriciteitswerk wordt uitbesteed aan bedrijven die reeds lang voor ons werken. Ook de glazenwasser, die door de Arbo-wetgeving de hoogste ramen niet meer mag wassen, komt met vast personeel al jaren.

Digitalisering.

Dankzij een subsidie van de Provincie Gelderland is de ICT infrastructuur voor hardware en software verbeterd t.b.v. van digitalisering van de collectie en een digitale publieksgerichte informatievoorziening. De kunstverzameling van Huis Bergh is te bekijken tijdens de openingsuren van het museum. Dat beperkt de mogelijkheid tot rustig bestuderen, leren en genieten van de collectie. Daarom wil het Huis Bergh starten met het van alle zijden belichten van een aantal zorgvuldig gekozen onderdelen van de collectie. Meer bezoekers langer toelaten tot de collecties is geen haalbare optie. Een digitale publieksgerichte presentatie is het logische antwoord. De materiele cultuur die in de vitrines van het kasteel haar geheim maar zeer spaarzaam prijsgeeft wordt eCultuur, die daardoor altijd en overal toegankelijk is.

De resultaten van de ontsluiting komen op het internet (eigen home page) en de Collectie Gelderland. Het resultaat moet zijn dat men makkelijk en snel en op een aardige en interactieve manier kennis kan nemen van de bijzondere collectie van Huis Bergh. Vernieuwend en spectaculair is het zien van objecten die normaal door de kwetsbaarheid niet getoond kunnen worden. Dit is het geval bij handschriftfragmenten. Huis Bergh beschikt over ca. 15.000 folia van middeleeuwse handschriften, die uniek zijn in Europa. Vanwege de kwetsbaarheid worden deze handschriften beperkt getoond.

De website van Huis Bergh: www.huisbergh.nl

Publicaties.

Naast boekwerkjes, folders, tentoonstellingscatalogussen en ansichtkaarten, is in 2000 het boek "Huis Bergh-Kasteel-Kunst-Geschiedenis" verschenen, in een oplage van 3000 exemplaren. Het is een boek van 160 pagina's met zeer veel afbeeldingen in kleur. In 2005 is er een Beeldenstormboek over Huis Bergh uitgegeven. In dit boek vertelt Henk van Os over de kunstverzameling van Huis Bergh.

In 2008 geven we publicatie uit met onderzoeksgegevens van de afgelopen jaren betreffende de kunstverzameling. We willen deze publicatie tevens aansluiten bij het thema van dat jaar. Ook is er een wens om een volledige catalogus over de kunstcollectie van Huis Bergh samen te stellen en uit te geven. N.a.v. de aankoop van het portret van Graaf Hendrik van den Bergh is er een publicatie gemaakt waaraan een achttal mensen hebben meegewerkt. Het grootste aandeel was van de hand van Prof. S. Groenveld, tot zijn emiraat hoogleraar in de Geschiedenis en Cultuur van de Republiek der Verenigde Nederlanden aan de Universiteit Leiden. In 2012 is er een boek over dr. J.H. van Heek verschenen. In 2013 is er een wetenschappelijke publicatie over het handschriftenbezit van Huis Bergh uitgegeven. Daarnaast is er een publieksboekje verschenen. In 2015 verscheen in aanvulling op de tentoonstelling Heilige en Onheilige Families van Uitgeverij Balans een publicatie met dezelfde naam, geschreven door Henk van Os en Nico Boerma. Ook de tentoonstelling van 2016 werd uitgebreid met een boek getiteld De Oudste Tuin van Nederland. In dit boek werd er dieper ingegaan op de verschillende aspecten die ook in de tentoonstelling aan bod kwamen.

Controle, actieve en passieve conservering.

Terug naar de collectie. Maandelijks controleert de museummedewerker de objecten en de ruimten op globale wijze. Periodiek vindt controle, samen met een restaurator, plaats. Erkende restauratoren voeren, onder eindverantwoordelijkheid van de conservator, de conserveringen uit. Conservering vindt plaats op basis van de bevindingen van de conservator, evenals op basis van de controle samen met restauratoren. Tijdig conserveren heeft zeer veel aandacht, het voorkomt schade en kosten later en is van doorslaggevende betekenis voor het behoud.

De controle omvat een aanwezigheidscontrole. Slechts daartoe geautoriseerde personen kunnen wijzigingen en aanvullingen in Adlib registratie aanbrengen.

Het ontsluitingssysteem is niet voor bezoekers toegankelijk. Dat zou, zoals er nu geregistreerd wordt, zonder softwarewijzigingen, uit veiligheidsoogpunt, ook niet gewenst zijn. Uiteraard kunnen gegevens worden geprint en verstrekt.

Publiekstaak.

Na aldus vooral de huidige situatie maar ook de toekomstplannen, te hebben belicht komen wij bij een van de belangrijkste onderwerpen. Over het kasteel en de verzameling is al uitgebreid gesproken, maar zonder publiek heeft ook de uit kunsthistorisch oogpunt meest waardevolle collectie geen betekenis.

Na een korte inleiding willen wij eerst behandelen de taak ten opzichte van de bezoekers in het algemeen, zowel individueel als in groepen.

Vervolgens de educatieve taak en als laatste punt van dit onderwerp de relatie met andere musea en met de wetenschap.

Inleiding publiekstaak.

Het museum is met openbaar vervoer alleen per bus te bereiken. 's-Heerenberg heeft geen treinverbinding. Per auto is de bereikbaarheid goed, evenals tot dusverre de parkeermogelijkheden. Voor invaliden zijn er parkeerplaatsen naast deingangspoort.

De bewegwijzering in 's-Heerenberg is niet goed. Er ligt momenteel een pilotproject met subsidie van de Provincie Gelderland bij de Gemeente Montferland om de bewegwijzering optimaal te maken. Een folder met routebeschrijving is aanwezig. De route is ook vermeld op de website.

Voor mensen met een lichamelijke handicap is de hoofdverdieping via een lift naar het bordes bereikbaar. De daarboven gelegen verdieping (één zaal te bezichtigen, de zgn. Antoniuszaal) en de toren (torenkamers met o.m. munten en wapenverzameling) zijn voor hen niet toegankelijk. Een lift op de binnenplaats zou uitkomst bieden voor bezoek aan de Antoniuszaal. In 2006 zijn er toiletten (inclusief invalidentoilet) op de begane grond gekomen.

Openingstijden, prijzen, reducties, concerten en evenementen worden in de brochures, op de website, in persberichten en in de halfjaarprogramma's voor Vrienden van Huis Bergh duidelijk vermeld.

Van mei tot november is het kasteel iedere dag geopend behalve de maandag. Bezoekers kunnen dan op eigen gelegenheid de kunstverzameling en de presentatie bekijken. Er is een inleiding over de bouw- en bewonersgeschiedenis in een van de kamers. Deze duurt 8 minuten. Daarna kunnen bezoekers gebruik maken van zaalpapieren.

Voor individueel bezoek is het museum ook in de wintermaanden op zondagmiddag open. Voor groepen, op afspraak, het gehele jaar door.

Er zijn maquettes over de bouwgeschiedenis

Bij de jaarlijkse presentaties zijn sponsors en subsidiegevers nodig.

Bezoekers.

Wij komen nu bij het onderwerp "bezoekers".

Zgn. "Blockbusters" worden niet nagestreefd. Het museum leent zich er niet voor en de excentrische ligging, vrij ver van grote toeristenoorden, zou het nastreven weinig succesvol maken.

Het gehele jaar iedere dag open zijn zou slechts een te verwaarlozen aantal extra bezoekers opleveren.

Uit een NIPO enquête kwam o.a. naar voren dat Huis Bergh in verhouding tot andere musea minder cultureel actieve en minder hoog opgeleide bezoekers trekt. B.v. 64% van de toeristen zijn verblijfstoeristen, mogelijk voor een groot deel uit West-Nederland afkomstig.

Door het houden van presentaties waarbij de eigen kunstverzameling als uitgangspunt wordt genomen en het publiek op eigen gelegenheid te laten rondkijken, hopen we een nieuwe doelgroep aan te trekken: de geïnteresseerde cultuurliefhebber. Publieksonderzoek zou moeten uitwijzen wat de kenmerken zijn van die nieuwe doelgroep en hoe het komt dat Huis Bergh minder hoog opgeleide en minder cultureel actieve bezoekers trekt. Ook zal een dergelijk onderzoek moeten uitwijzen of de nieuw ingeslagen weg namelijk jaarlijkse presentaties waarbij de eigen kunstverzameling centraal staat aan de verwachtingen van het publiek voldoen.

Het voordeel van een museum in een kasteel is dat een gevarieerd beeld kan worden gegeven, met bij Huis Bergh ook de mogelijkheid van een wandeling door stad en park.

Het totale aantal bezoekers ligt rond 30.000 met uitschieters naar boven (40.000) en naar beneden (25.000).

Het doel is bezoekers van jong tot oud, ook wanneer zij alleen voor het kasteel komen, de collectie te tonen en voor zover al niet aanwezig, gevoel voor kunst te doen ontstaan. Daarbij beogen wij het bezoek zó interessant te maken dat men terugkomt, niet alleen om nogmaals van het getoonde te genieten, maar vooral ook om zich verder in de tentoongestelde objecten te verdiepen. Wanneer dit terugkomen in groepsverband plaatsvindt, kunnen wij dieper op bepaalde onderwerpen ingaan en aan bepaalde afdelingen meer tijd geven. Deze wijze van terugkomen komt voor, vooral bij ouderen, maar minder dan wij zouden willen.

De jaarlijkse presentaties zijn een belangrijke aanleiding voor herhaald bezoek. Zij geven ons bovendien de gelegenheid aandacht te krijgen in de media, zodat ook nieuwe bezoekers naar het museum komen. Door het verzenden van brochures (30.000 Nederlands en 5000 Duits) en via

VVV's, vakantiebeurzen, hotels en reisorganisaties, wekken wij aandacht voor het kasteel-museum op. Omdat de bezoekers vooral in de zomermaanden komen en de gewenste maxima per dag bepaald worden door enerzijds het moeten kunnen handhaven van goede klimatologische omstandigheden in het kasteel en anderzijds het genoegen van de bezoekers, richten wij ons vooral op het krijgen van bezoekers in winter, voorjaar en herfst. Dat zijn dan groepen die wij benaderen.

Advertenties worden slechts in beperkte mate geplaatst. Aan enkele beurzen wordt deelgenomen, met reisorganisaties bestaan contacten.

Middels Google Grants wordt er sinds 2015 wel online geadverteerd. Dit heeft geresulteerd in een verdubbeling van het aantal websitebezoeken.

Educatie.

Een heel belangrijk onderwerp. Bij wisseltonstellingen moet vooral ook in beschouwing worden genomen dat Huis Bergh voor de scholen in de omgeving het punt kan en behoort te zijn waar belangstelling voor cultuur en historie wordt opgewekt. Er is ondermeer een lesbrieff met diapresentatie, er is een speciale kinderrondleiding, er zijn voorjaars- en herfstactiviteiten voor kinderen tot 12 jaar, waarbij een bezoek aan het museum is opgenomen.

Bij de jaarlijkse tentoonstellingen wordt een educatief programma gemaakt.

De handschriften in de Antoniuszaal zijn het onderwerp van een voor kinderen aantrekkelijk programma. Zij kunnen als monnik verkleed met een echte ganzenveer hun monogram ontwerpen, maar moeten dat in de stijl van een handschrift doen en zo wordt de combinatie kijken en doen tot stand gebracht.

De tentoonstellingen worden toegankelijk gemaakt voor kinderen door het intergenerationeel leren toe te passen. (Kinderen leren van ouders en ouders van kinderen).

Contacten zijn er ook met vele andere onderwijs- instellingen, lager en voortgezet onderwijs.

Evenementen.

Evenementen zijn te verdelen in culturele evenementen, inclusief congressen en symposia en evenementen die niet detoneren, maar worden aangetrokken op grond van financiële en/of publicitaire redenen. Een tussenvorm zijn de huwelijksvoltrekkingen, die wij toch bij de tweede categorie indelen.

Culturele evenementen.

Door ons en anderen georganiseerde concerten, lezingen, congressen en symposia. Het maatschappelijk culturele karakter van het kasteel en het museum wordt hierdoor verhoogd. De deelnemers en toehoorders, meer dan 5.000 personen per jaar, maken kennis met een gedeelte van het museum. Vaak komen zij terug en dat geldt zeker voor de ruim 300 Vrienden van Huis Bergh, die de concerten en lezingen frequenteren.

Doordat er regelmatig wat te doen is, vooral in het winterseizoen, blijft het kasteel in de aandacht.

Overige evenementen.

De huwelijksvoltrekkingen passen goed in de activiteiten en dragen bij in het dekken van de vaste kosten.

Dat financiële aspect geldt in meerdere mate voor de onder andere de categorie "overige" vallende evenementen. Deze zijn nodig om de exploitatie sluitend te houden en hebben als neveneffect grotere bekendheid van het kasteelmuseum, met als gevolg weer meer bezoekers. De huwelijksvoltrekkingen en "overige" evenementen vertegenwoordigen ook weer ongeveer 5.000 personen.

Kortom: per jaar bezoeken ongeveer 40.000 personen Huis Bergh.

Financiën

De entreegelden laten een (bescheiden) marge boven de variabele kosten. De facilitaire diensten maken een deel van de vaste kosten goed. De evenementen dragen eveneens in de vaste kosten bij.

In het onderhoud van het gebouw wordt subsidie verleend. Voor restauraties aan het gebouw zijn, dankzij het overheidsbeleid, in overwegende mate subsidies mogelijk geweest. Wat betreft de passieve- en actieve conservering van de kunstverzameling, het houden van tentoonstellingen, de beveiliging van het museum, het uitgeven van publicaties en andere educatieve activiteiten wordt Huis Bergh niet structureel gesubsidieerd. Incidentele subsidies worden aangevraagd bij Provincie, Gemeenten, VSBFonds, Prins Bernhard Cultuurfonds en particulieren. In het midden van de tachtiger jaren moest boseigendom worden verkocht om aldus een vermogen te krijgen, waarvan de opbrengst moet dienen tot het verkrijgen van een sluitende exploitatie van het kasteelmuseum. Behalve de subsidies (gedeeltelijk) m.b.t. restauraties van gebouw en verzameling en behalve sponsoring (gedeeltelijk) van wisseltentoonstellingen en een subsidie (beperkt) van het onderhoud van het gebouw moet de stichting de exploitatie uit eigen middelen positief houden. Het behoeft geen toelichting dat dit geen eenvoudige taak is. Overigens betekent voortzetting van het huidige beleid t.a.v. bezoek, faciliteiten en evenementen en t.a.v. het eigen vermogen dat er een hechte basis is, tenzij calamiteiten zouden optreden. Omdat op lange termijn moet worden gedacht zouden meer subsidie of meer inkomstenbronnen meer mogelijkheden geven, want voor aankopen is ons budget te beperkt. Voor grote wisseltentoonstellingen eveneens, voor uitbreiding van het museum ontbreken de middelen en voor verdergaande digitalisering en educatieve projecten moeten wij te zeer op sponsors terugvallen.

Inkomstenbronnen verkregen uit o.a. verhuur van het Koetshuis, pachten, huren, entree kasteel en opbrengsten uit eigen vermogen zijn noodzakelijk om de exploitatie sluitend te krijgen. Het streven is om een buffer te hebben voor toekomstige tegenvallers.

Organisatie.

functie

Directeur

secretariaat

Rentmeesterskantoor

Tuinman

Beveiligers

Huishoudelijk personeel

taak

leiding, administratie, beheer, exploitatie museum
tentoonstellingsbeleid
personeelszaken
public relations en publiciteit

dagelijkse gang van zaken m.b.t. museum, onroerend goed en buitengebied

onroerend goed
tuinen en buitengebied

toezicht en veiligheid
schoonmaken kasteel en bijgebouwen

Verder zijn in deeltijd op kantoor werkzaam 3 personen. De werkzaamheden omvatten niet alleen het kasteelcomplex en de collectie, maar ook ander onroerend goed.

Van de vrijwilligers (30) zijn twee enkele dagen (gedeelten) per week beschikbaar voor archief en bibliotheek en anderen (6) verrichten werkzaamheden in het kader van het houden van algemeen toezicht in het museum.

Organisatorisch ressorteren zij onder directeur.

De medewerkers zijn in vaste dienst.

Bestuur

Het bestuur bestaat uit 5 personen. Zij hebben maximaal 3 termijnen van 4 jaar zitting en zijn dan weer na verkoop van één jaar herkiesbaar. De leeftijdsgrens is 72 jaar. Het bestuur bepaalt het algemene beleid, beoordeelt de jaarrekening en het budget en stelt deze vast en vertegenwoordigt de stichting in en buiten rechte.

Het museum is erkend cf. art. 33 Successiewet en valt onder de BTW regeling voor musea (heeft A-status). Het kasteelcomplex is rijksmonument (blauw schildje).

Samenvatting plan en wensen:

Conservering kunstobjecten en archief

Restauratie kunstvoorwerpen

Ontsluiten van de kunstverzameling

Educatieve projecten zowel voor basis als voortgezet onderwijs

Bezoekerscentrum en kassa

Wetenschappelijke publicatie van de collectie

Publieksbegeleiding Podcatcher

Toegankelijkheid voor lichamelijk gehandicaptennog geen goede oplossing gevonden om ook de bovenverdieping toegankelijk te maken

Herinrichten torenkamers

Restaureren en onderhoud van het kasteel en overige monumenten

Restauratie Tuinen in de Plantage

Herplaatsen zandstenen ingangspartij

Nabeschouwing.

Aan een beleidsplan voor de eerstkomende jaren behoort een duidelijk weergegeven visie te worden toegevoegd. Die visie moet onderwerp zijn van een diepgaande gedachteswisseling. Dat geldt ook voor musea die zich in eerste instantie op het verleden richten en geen afdeling moderne kunst onder hun hoede hebben. Het belang van het verleden staat onomstotelijk vast, de belangstelling is aan wisseling onderhevig.

Het is een taak voor de musea -zoals Huis Bergh- dat contemporaine generaties met genoeg en daardoor met interesse blijven kennismaken van datgene wat in het verleden tot stand kwam en aan gedachtegoed en uitingen van kunst werd gecreëerd

Dat betekent dat wij ons moeten verdiepen in wat er leeft en verandert in onze maatschappij.

Daarmee moeten wij rekening houden bij de presentatie en bij het gehele beleid.

De ontwikkelingen van de informatie en communicatietechnologie moeten worden gevolgd en benut. Als voorbeelden kunnen worden genoemd e-mail en website. Degenen die deze ontwikkelingen aan zich laten voorbijgaan zullen snel in het onbekende verdwijnen.

Ook educatief is, dankzij de technologische ontwikkelingen veel meer te bieden en van veel hogere kwaliteit. Optimaal zou het zijn als wij voor deze faciliteiten over een groot budget zouden kunnen beschikken.

Maar bekendheid zonder een inhoudelijke visie, betekent niets. Wij komen toch weer terug bij de visie op de maatschappij.

Wij moeten inspelen op veranderingen in de leeftijdsopbouw en daarbij vooral op de jeugd, want daar vinden de grote veranderingen op geestelijk en cultureel gebied plaats.

De huidige jeugd is minder beschouwend en meer analyserend en interactief dan vorige generaties. Is zeer computer en communicatie gericht. Is enerzijds sterk individualistisch en leert anderzijds op scholen meer projectmatig te werken. Beoordeelt de omgeving op efficiency en comfort en gaat in het Westen vrij gemakkelijk met geld om.

Juist ook de jaarlijkse presentaties moeten voor de interactie zorgen en niet alleen bij de jeugd en bij autochtonen. Immers niet moet worden vergeten dat de samenstelling van de Nederlandse bevolking sterk verandert.